

ANALIZA KOMPETENC ZA CELOVITO UPRAVLJANJE VARNOSTI V LOKALNIH SKUPNOSTIH V SLOVENIJI

BRANKO LOBNIKAR

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
branko.lobnikar@um.si

Namen prispevka je razviti nabor kompetenc za celovito upravljanje varnosti v lokalnih skupnostih ter utemeljiti potrebo po jasno določeni, profesionalizirani vlogi občinskega/urbanega varnostnega menedžerja, ki usklajuje delovanje pluralnih institucij policijske dejavnosti v lokalnem okolju. Glavne ugotovitve pilotne študije kažejo, da so za uspešnost delovanja občinskega varnostnega menedžerja ključni medinstitucionalna koordinacija, dobro poznavanje pravnega in institucionalnega okvira ter zmožnost kriznega vodenja in učinkovitega komuniciranja. Pomembno mesto zasedata tudi strateško načrtovanje preventivnih ukrepov in razumevanje lokalnega konteksta ter vidikov varovanja zasebnosti. Med področji, ki zahtevajo dodatno krepitev, se izpostavljajo kibernetika varnost, sistematična raba kazalnikov uspešnosti, načela oblikovanja varnega prostora ter projektno in finančno vodenje. Študija je potrdila pretekle ugotovitve o pomenu »jedrnih« kompetenc občinskega varnostnega menedžerja, poudarila pa je tudi potrebo po njihovi nadgradnji s projektno-procesnimi ter analitično-podatkovnimi kompetencami.

DOI

[https://doi.org/
10.18690/um.fvv.4.2025.18](https://doi.org/10.18690/um.fvv.4.2025.18)

ISBN

978-961-299-068-8

Ključne besede:

občinski varnostni
menedžer,
urbani varnostni menedžer,
varnost,
kompetence,
Slovenija

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.fvv.4.2025.18](https://doi.org/10.18690/um.fvv.4.2025.18)

ISBN
978-961-299-068-8

Keywords:

municipal security manager,
urban security manager,
security,
competencies,
Slovenia

ANALYSIS OF COMPETENCIES FOR COMPREHENSIVE SECURITY MANAGEMENT IN LOCAL COMMUNITIES IN SLOVENIA

BRANKO LOBNIKAR

University of Maribor, Faculty of Criminal Justice and Security, Ljubljana, Slovenia
branko.lobnikar@um.si

The purpose of the paper is to develop a set of competencies for comprehensive security management in local communities and to justify the need for a clearly defined, professionalised role of the municipal/urban security manager, who coordinates the operations of plural institutions of police activity in the local environment. The main findings of the pilot study show that the key to the success of the municipal security manager is inter-institutional coordination, good knowledge of the legal and institutional framework, and the ability to manage crises and communicate effectively. Strategic planning of preventive measures and understanding of the local context, as well as ethical and privacy aspects, also play an important role. Areas that require additional strengthening are highlighted as cybersecurity, the systematic use of performance indicators, the principles of creating a safe space, and project and financial management. The study confirmed previous findings on the importance of the “core” competencies of the municipal security manager, and also emphasised the need to upgrade them with project-process and analytical-data competencies.

University of Maribor Press

1 Pregled področij delovanja in potrebnih kompetenc občinskega varnostnega menedžerja

Lokalne skupnosti, še posebej pa mestne občine v Sloveniji, se soočajo z naraščajočo kompleksnostjo varnostnih tveganj, ki se prepletajo na fizični, socialni in digitalni ravni urbanega prostora. Ta presekok raznovrstnih tveganj terja razvoj upravljalvskega pristopa za celovito zagotavljanje varnosti v lokalnem okolju, ki bo presegel klasično delitev med policijsko-preventivnimi ukrepi, zaščito in reševanjem ter občinskim upravljanjem prostora in infrastrukture. V evropskih in globalnih usmeritvah je tak pristop celovitega zagotavljanja varnosti v lokalnih skupnostih opredeljen kot integriran, podatkovno podprt in sodelovalen pristop z jasnimi, merljivimi rezultati kakovosti, uspešnosti in učinkovitosti (European Commission, 2017; UN-Habitat, 2020, n. d.). V ta kontekst je smiselno uvesti vlogo urbanega/občinskega varnostnega menedžerja (v nadaljevanju OVM) kot strokovnega koordinatorja v (mestni) občini, ki skrbi za strateško načrtovanje, usklajevanje in nadzor izvajanja celote varnostnih politik in procesov v urbaniziranem lokalnem okolju (Kečanović, 2024; Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 2015).

Slovenski in evropski avtorji že več kot desetletje opozarjajo, da je uspešno lokalno zagotavljanje varnosti odvisno od profesionalizacije koordinacijske vloge na občinski ravni. Meško in Vrhovnik (2006) izhajata iz izkušenj Evropskega foruma za urbano varnost (EFUS) in pokažeta, da se je v praksi »prostovoljnih« ali *ad hoc* svetovalnih rešitev nabralo preveč »departmentalizma« – vsak akter varnosti deluje po svoje, z malo izmenjave informacij in brez skupne analize – zato je nujen profesionalni profil, ki sistematično vodi analizo stanja in tveganj, krepi mreže partnerjev, prevaja ugotovitve v lokalne politike in programe ter skrbi za evalvacijo učinkov. Tak profil morajo podpirati tri temeljne kompetence: politična (sodelovanje z izvoljenimi vodstvi), tehnična (analitika, pravo, postopki) in partnerska (gradnja zaupanja, dogovori, reševanje konfliktov). Na podlagi evropskega projekta URBIS Tominc (2015) profilira urbanega varnostnega menedžerja kot strokovnjaka, ki deluje na presečišču politike, načrtovanja in operativnega vodenja ter obvladuje multiagencijske procese: od prepoznavanja varnostnih problemov (nasilje, antisocialno vedenje, socialna izključenost, zlorabe alkohola/drog) do prenosa dobrih praks in njihove lokalne prilagoditve. Avtorica poudarja nujnost timskega dela, močnih komunikacijskih veščin, poznavanja lokalnega konteksta in integritete, saj je naloga urbanega varnostnega menedžerja prav v tem, da razpršene

odgovornosti pretvori v usklajene, merljive ukrepe, ki jih razumejo tako politika kot prebivalci.

Evropska praksa (European Forum for Urban Security [EFUS], 2016) poudarja potrebo po celovitem procesu upravljanja varnosti v lokalnih skupnostih, ki združuje uradne statistike, GIS-analize in participativno odzivanje na varnostne izzive. Problemsko reševanje na operativni ravni praviloma sledi modelu SARA (ang. *Scanning–Analysis–Response–Assessment*) in širši doktrini na reševanje problemov orientirani policijske dejavnosti (ang. *POP – Problem-Oriented Policing*) (College of Policing, 2022). Kompetence občinskega varnostnega menedžerja tako obsegajo sposobnost prevajanja različnih podatkov in analitičnih spoznanja v izvedbene načrte zagotavljanja varnosti v lokalnih skupnostih, vzpostaviti minimalne nize kazalnikov kakovosti, uspešnosti in učinkovitosti ter zagotoviti, da pride vsaka intervencija od faze iniciacije aktivnosti do faze ocene učinkov ukrepov (College of Policing, 2022; EFUS, 2016; Meško in Vrhovnik, 2006).

Varnost javnih prostorov zahteva zgodnjo integracijo načel »security by design« v prostorske in prireditvene postopke. Britanski priročniki za varovanje javnih prostorov (National Counter Terrorism Security Office [NaCTSO], 2014) in standardi družine ISO (ISO 22341 – smernice za uvajanje CPTED v načrtovanje in upravljanje prostora; ISO 22320 – smernice za organizacijo incidentnega vodenja; ISO 22361 – smernice za strateško krizno upravljanje) predstavljajo konsistenten okvir za prepoznavanje ranljivosti, izbiro ukrepov ter dokumentiranje odločitev (ISO, 2018, 2021, 2022). Evropska unija je z Akcijskim načrtom za varovanje javnih prostorov (European Commission, 2017) poudarila pomen krepitve mreže praktikov in orodij za celovito varnost v lokalnih okoljih. Digitalizacija mest prinaša specifična kibernetiska tveganja, ki jih je treba obravnavati kot integralni del zagotavljanja varnosti v lokalnem okolju. ENISA v letnem pregledu groženj (European Union Agency for Cybersecurity [ENISA], 2024) izpostavlja napade na razpoložljivost in izsiljevalsko programsko opremo kot sistemske grožnje ključnim storitvam, NIS2 (»Direktiva (EU) 2022/2555 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o ukrepih za visoko skupno raven kibernetске varnosti v Uniji, spremembi Uredbe (EU) št. 910/2014 in Direktive (EU) 2018/1972 ter razveljavitvi Direktive (EU) 2016/1148 (direktiva NIS 2) (Besedilo velja za EGP)«, 2022) pa uvaja strožje zahteve upravljanja tveganj in poročanja. Arhitekturno je smiselno graditi na načelih »zero-trust« (National Institute of Standards and Technology [NIST], 2020)

ter praktičnih usmeritvah za povezana (ang. *connected*) mesta (National Cyber Security Centre, 2021). Na tem področju lahko občinski varnostni menedžer deluje kot posrednik: v sodelovanju s strokovnjaki IT/CISO zagotavlja, da so digitalna tveganja in postopki odziva integrirani v izvedljivi občinski plan varnosti ter da obstajajo jasni ključni kazalniki digitalne odpornosti (ang. *digital resilience KPIs*).

Komuniciranje tveganj in participacija skupnosti sta pomembni horizontalni dimenziji, ki povečujeta legitimnost in učinkovitost ukrepov pluralne policijske dejavnosti. Smernice Svetovne zdravstvene organizacije za krizno komuniciranje in vključevanje skupnosti poudarjajo pravočasnost, točnost, dvostransko komunikacijo in prilagojene pristope za ranljive skupine (World Health Organization [WHO], 2020). Dokumenti Združenih narodov o varnih mestih in *people-centred smart cities* poudarjajo, da morajo tehnološke in prostorske rešitve izhajati iz potreb prebivalcev in spoštovati človekove pravice (UN-Habitat, 2020, n. d.).

Merjenje, poročanje in evalvacija materializirajo obljubo o »merljivih rezultatih« občinskih načrtov varnosti. Safe Cities Index (The Economist Intelligence Unit, 2021) nudi referenčno taksonomijo, ki združuje digitalno, zdravstveno, infrastrukturno, osebno in okoljsko dimenzijo varnosti; lahko služi kot orientacija pri izbiri kazalnikov uspešnosti, učinkovitosti in kakovosti v lokalnem okolju. Tako bi bilo dobro, če bi pri razvoju in implementaciji občinskih načrtov varnosti uvedli verigo vrednosti od vhodnih zmožnosti do izhodov in učinkov: od usposobljenosti ekip, zrelosti procesov in standardizacije postopkov do sprememb v zaznavi varnosti, pojavnosti incidentov, odzivnih časih in odpornosti na kibernetске motnje – ter da o tem redno in javno poroča (Kečanović, 2024). Pri rabi tehnologij v javnem prostoru (npr. videonadzor, senzorska omrežja) je nujno spoštovati varstvo osebnih podatkov in načelo sorazmernosti; smernice Evropskega odbora za varstvo osebnih podatkov o obdelavi osebnih podatkov z video napravami podajo jasna pravila o zakonitosti, minimizaciji posega v posameznikovo zasebnost, oceni učinka in transparentnosti, kar je neposredno uporabno pri presoji lokalnih projektov in informiranju javnosti (European Data Protection Board, 2020). V praksi to pomeni, da občinski varnostni menedžer sistematično vnaša varstvo zasebnosti že v fazo načrtovanja ter dokumentira presoje vpliva in tehtanja odločitev.

Skozi vse opisano se prepleta zahteva po organizacijski zrelosti zagotavljanja varnosti v lokalnem okolju: projektno vodenje, javna naročila, standardizacija postopkov, načrti usposabljanj in kultura varnosti niso »dodatek«, temveč infrastruktura, ki omogoča, da strategije in protokoli zaživijo. Občinski varnostni menedžer mora obvladati hibrid kompetenc – od pravno-institucionalnih znanj, podatkovne analitike in prostorskega načrtovanja do kriznega vodenja, kibernetске varnosti, komunikacije tveganj, etike in merjenja uspešnosti – ter jih uresničevati v sodelovalnih procesih z različnimi nosilci upravljanja v lokalni skupnosti. To zahteva prehod od »prostovoljnih« ali *ad hoc* pristopov k jasno institucionaliziranemu, odgovornemu in merljivemu profilu občinskega varnostnega menedžerja.

Namen raziskave je analizirati potrebne kompetence za celovito upravljanje varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji, kot jih zaznavajo in vrednotijo strokovnjaki, ki delujejo na področju zagotavljanja varnosti v mestni občini. Cilj je določiti relativno pomembnost teh kompetenc, opredeliti prednostna področja razvoja in oblikovati kompetenčni profil občinskega varnostnega menedžerja.

2 Opis uporabljene metode, vzorca in vprašalnika

Podatki so bili zbrani avgusta 2025 na internem usposabljanju za izvajalce in upravljalce področja varnosti v Mestni občini Ljubljana. Vzorec predstavlja priložnostni nabor vodij posameznih področij in aktivnosti ($n = 21$); sodelovanje je bilo prostovoljno in anonimno, vprašalniki so bili izpolnjeni enkratno (presečno) v okviru usposabljanja, brez zbiranja osebnih identifikatorjev, rezultati pa so predstavljeni na agregirani ravni. Uporabljen je bil vprašalnik *Pomembnost kompetenc urbanega varnostnega menedžerja (za mestna redarstva)* s 16 ocenjevalnimi postavkami in dvema odprtima vprašanjema; udeleženci so na 5-stopenjski lestvici (od 1 = sploh ni pomembno do 5 = zelo pomembno) ocenjevali pomembnost kompetenc za vlogo, ne lastnih trenutnih zadolžitev. Zanesljivost merila je zadovoljiva: Cronbachov $\alpha = 0,78$. Raziskavo razumemo kot pilotno študijo z več omejitvami: namenski in majhen vzorec iz ene organizacije omejuje posploševanje; presečni, samoocenjevalni pristop ne omogoča vzročnih sklepov in je lahko občutljiv na pristranskost družbene zaželenosti. Pilotna študija kljub temu zagotavlja uporaben okvir za načrtovanje nadaljnjega raziskovanja z večjimi in raznolikimi vzorci (medobčinske primerjave), kar bo omogočalo preverjanje zanesljivosti in strukture instrumenta in uporabo drugih statističnih metod, ne le zgolj opisne statistike.

3 Predstavitev in interpretacija rezultatov

V nadaljevanju predstavljamo rezultate analize (tabela 1). Prikazujemo samo pisno statistiko, ker je število odgovorov premajhno za bolj kompleksne statistične analize; rezultate v nadaljevanju dopolnjujemo tudi z vsebinsko analizo pisnih odgovorov o najpomembnejših kompetencah za uspešno, učinkovito in kakovostno delo občinskega varnostnega menedžerja.

Rezultati kažejo izrazit konsenz o osrednjih upravljavskih kompetencah občinskega (urbanega) varnostnega menedžerja: medinstitucionalna koordinacija, poznavanje pravnega in institucionalnega okvira ter krizno upravljanje in incidentno vodenje se uvrščajo na vrh po povprečnih ocenah, pri čemer je mediana pri vseh 5, standardni odkloni pa so nizki. To nakazuje, da deležniki te vsebinske sklope dojemajo kot stalno in zelo pomembno jedro lokalne varnosti, ne glede na specifični lokalni kontekst. V naslednjem sklopu so kompetence načrtovanja in vodenja OPV ter kriznega komuniciranja, etike, človekovih pravic in varstva zasebnosti ter poznavanja lokalnega konteksta. Gre za vsebine, ki povezujejo normativne, komunikacijske in kontekstualne razsežnosti upravljanja; višje mediane (5) in zmerni standardni odkloni potrjujejo enotno prepoznano pomembnost, obenem pa nakazujejo potrebo po sistematičnem vključevanju teh vsebin v standardne operativne postopke občin in izvajalcev. Nižje, a še vedno nadpovprečne ocene dosegajo področja operativne izvedbe in sodelovanja: nadzor varnostnih zahtev prireditvev, sodelovanje s skupnostmi ter izvedba lokalnega varnostnega *audita* in analiz tveganj.

Relativno nižje ocene in večja heterogenost se pojavljajo pri bolj specializiranih ali upravljavsko-procesnih kompetencah: kibernetika in informacijska varnost, uporaba ključnih kazalnikov uspešnosti za odločanje, koordinacijo in krepitev varnostnih dejavnosti med deležniki in preprečevanje kriminalitete z oblikovanjem prostora. Najnižja ocena in največja razpršenost pripadata projektному vodenju, proračunu in javnim naročilom (modus = 3), kar kaže na izrazito neenotno usposobljenost in institucionalno podporo na tem področju.

Tabela 1: Opisna statistika ocen pomembnosti kompetenc upravljanja lokalne varnosti

Kompetenčno področje	<i>M</i>	Standardni odklon	Mediana	Modus
Medinstitucionalna koordinacija	4,81	0,40	5,00	5
Poznavanje pravnega in institucionalnega okvira lokalne varnosti	4,76	0,44	5,00	5
Krizno upravljanje in incidentno vodenje	4,67	0,48	5,00	5
Načrtovanje in vodenje OPV (občinski program varnosti) ter izvedbenih načrtov	4,57	0,60	5,00	5
Krizno komuniciranje z javnostjo in mediji.	4,57	0,51	5,00	5
Etika, človekove pravice in varstvo zasebnosti pri rabi tehnologij v javnem prostoru.	4,48	0,68	5,00	5
Poznavanje lokalnega konteksta (prometni tokovi, prireditve, turistična sezona, prostorska/okoljska tveganja).	4,48	0,60	5,00	5
Načrtovanje in nadzor varnostnih zahtev pri javnih prireditvah in na kritičnih točkah.	4,38	0,67	4,00	5
Sodelovanje s skupnostmi (četrtne skupnosti, nevladne organizacije, gospodarstvo) in participativni procesi.	4,19	0,75	4,00	4
Izvedba lokalnega varnostnega audita in analize tveganj.	4,14	0,73	4,00	4
Usposabljanja in dvig kulture varnosti v občinski upravi in pri izvajalcih.	4,05	0,97	4,00	4
Kibernetska in informacijska varnost povezanih mestnih sistemov	3,95	0,86	4,00	4
Uporaba podatkov in kazalnikov (ključni kazalniki uspešnosti) za odločanje in poročanje.	3,95	0,92	4,00	4
Facilitacija (pospeševanje, udejanjanje) dogovorov/protokolov in reševanje konfliktov med deležniki	3,90	1,09	4,00	4
Varnost javnih prostorov in CPTED (<i>Crime Prevention Through Environmental Design</i> – preprečevanje kriminalitete z oblikovanjem prostora) v sodelovanju z urbanisti/arhitekti.	3,81	0,68	4,00	4
Projektno vodenje, proračun in javna naročila za varnostne projekte/storitve.	3,43	1,17	3,00	3

Opomba. Ocene na 5-stopenjski lestvici (od 1 = nepomembno do 5 = zelo pomembno). Vrednosti zaokrožene na dve decimaliki; razvrščeno padajoče po srednji vrednosti (*M*).

Anketirance smo na koncu prosili, da napišejo tri kompetence, ki so po njihovem mnenju ključne za uspešno delo občinskega varnostnega menedžerja. Njihovi odgovori so bili normirani (popravljenе tipkarske napake, poenoteni izrazi) in z induktivnim grupiranjem razvrščeni v tematske sklope; skupno smo analizirali 45 navedb. Najizraziteje izstopajo etika in profesionalna drža (10/45), ki vključujeta načelnost, nepristranskost, zakonitost, varovanje zasebnosti ter odgovoren, natančen in pozitiven pristop. Sledita medinstitucionalna koordinacija in sodelovanje

(7/45) ter strokovno znanje (7/45). Pomembno mesto zaseda tudi pravni in institucionalni okvir (5/45). V nadaljevanju se pojavljajo komunikacija z deležniki (4/45), krizno upravljanje in ocena tveganj (4/45) ter organizacija in strateško načrtovanje (4/45). Posamično so navedene še inovativnost, razvoj kadrov, poznavanje lokalnega konteksta in uporaba podatkov/protokolov.

Smer poudarkov odgovorov se skladno navezuje na rezultate opisne statistike: v ospredju so vrednotno-normativne podlage ter horizontalne sposobnosti upravljanja (koordinacija, komunikacija), takoj za njimi strokovno jedro in pravni okvir; tehnično-procesne domene (uporaba podatkov, inovativnost ipd.) se pojavljajo redkeje, kar potrjuje ugotovitev o prostoru za krepitev teh kompetenc. V odgovorih se prepletajo znanja (npr. poznavanje zakonodaje), veščine (organizacija, koordinacija, komunikacija) in drža (načelnost, nepristranskost).

4 Razprava

Namen študije je bil prepoznati kompetence, ki omogočajo integrirano, podatkovno podprto in sodelovalno upravljanje varnosti na občinski ravni, ter določiti prednostna področja razvoja profila OVM. Ugotovitve naše študije se skladajo s pregledom literature: na vrhu so medinstitucionalna koordinacija, poznavanje pravnega/institucionalnega okvira ter krizno vodenje/komuniciranje — gre za jedrne domene, ki jih literatura o profesionalizaciji lokalnega zagotavljanja varnosti izrecno postavlja v središče vloge OVM. Visok poudarek etike, varstva zasebnosti in poznavanja lokalnega konteksta hkrati potrjuje tezo o potrebi po doseganju legitimnosti in participativnosti pristopa zagotavljanja varnosti v lokalnem okolju. Vrzal med idealnim »*data-driven*« modelom upravljanja varnosti v lokalnih skupnostih in dejansko zaznano pomembnostjo se pokaže pri procesno-specialističnih kompetencah (projektni pristop, javna naročila, ključni kazalniki uspešnosti/podatkovno odločanje, kibernetska varnost, preprečevanje kriminalitete z oblikovanjem prostora), ki so bili pri anketirancih ocenjene nižje in bolj heterogeno. To je skladno z opozorili, da poleg koordinacijskega »jedra« odločilno vlogo za organizacijsko zrelost igrajo standardizacija postopkov, merjenje uspešnosti in tehnično-metodološke zmožnosti.

Rezultati naše študije pomenijo dvoje: (a) jedrnim koordinacijskim in normativnim kompetencam je treba ohraniti prioritetni status; (b) hkrati je nujno ciljno krepiti projektno-procesne in podatkovne zmožnosti ter jasne protokole (npr. ključni kazalniki uspešnosti: veriga od vhodov do učinkov), da bodo načrti zagotavljanja varnosti operativno izvedljivi in merljivi. Študija tako potrjuje konsenz o »jedru« kompetenčnega profila OVM (koordinacija, pravni/institucionalni okvir, krizno vodenje) in normativnih temeljih (etika, varstvo zasebnosti, lokalni kontekst), hkrati pa razkriva kritične vrzeli v projektno-procesnih in podatkovnih kompetencah (ključni kazalniki uspešnosti, kibernetska varnost, preprečevanje kriminalitete z oblikovanjem prostora, javna naročila).

Na koncu je treba ponovno poudariti omejitve te pilotne študije (majhen namenski vzorec iz enega okolja, presečni samoocenjevalni pristop), ki zadržujejo posploševanje, kljub temu pa nudijo osnovo za razvoj nadaljnjih raziskav.

Viri in literatura

- College of Policing. (19. 10. 2022). *Problem-solving policing*.
<https://www.college.police.uk/guidance/problem-solving-policing>
- Direktiva (EU) 2022/2555 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o ukrepih za visoko skupno raven kibernetske varnosti v Uniji, spremembi Uredbe (EU) št. 910/2014 in Direktive (EU) 2018/1722 ter razveljavitvi Direktive (EU) 2016/1148 (direktiva NIS 2) (Besedilo velja za EGP). (2022). *Uradni list Evropske unije*, (333/80).
- European Commission. (18. 10. 2017). *Action plan to support the protection of public spaces* (COM(2017) 612 final). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0612>
- European Data Protection Board. (2020). *Guidelines 3/2019 on processing of personal data through video devices*. https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-32019-processing-personal-data-through-video_en
- European Forum for Urban Security. (2016). *The safety audit guide: A guide to better understand new challenges in urban security*. <https://efus.eu/about-us/members-and-partners/members/the-efus-safety-audit-guide-a-guide-to-better-understand-new-challenges-in-urban-security/>
- European Union Agency for Cybersecurity. (2024). *ENISA threat landscape 2024*.
<https://www.enisa.europa.eu/publications/enisa-threat-landscape-2024>
- ISO. (2018). *ISO 22320:2018 – Security and resilience — Emergency management — Guidelines for incident management*. <https://www.iso.org/standard/67851.html>
- ISO. (2021). *ISO 22341:2021 – Security and resilience — Protective security — Guidelines for Crime Prevention through Environmental Design*. <https://www.iso.org/standard/73039.html>
- ISO. (2022). *ISO 22361:2022 – Security and resilience — Crisis management — Guidelines*.
<https://www.iso.org/standard/50259.html>
- Kečanović, B. (2024). *Občinski program varnosti: Horizontalni mehanizem vključujoče in varne družbe*.
https://www.irvd.si/OPV_prirocnik1.pdf
- Meško, G. in Vrhovnik, M. (2006). Občinski varnostni menedžer – nov izziv za varstvoslovje in varstvoslovce? V B. Lobnikar (ur.), *Dnevi varstvoslovja: zbornik prispevkov* (str. 225–233). Fakulteta za policijsko-varnostne vede.

- Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. (2015). *Smernice za izdelavo občinskega programa varnosti*.
https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNZ/Dokumenti/DPDVN/Smernice_za_izdelavo_obcinskega_programa_varnosti.docx
- National Counter Terrorism Security Office (NaCTSO). (2014). *Crowded places: Design and technical issues*. <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a78c6a740f0b62b22cbcb49/design-tech-issues.pdf>
- National Cyber Security Centre. (2021). *Connected places: Cyber security principles*.
<https://www.ncsc.gov.uk/files/NCSC-Connected-Places-security-principles-May-2021.pdf>
- National Institute of Standards and Technology (NIST). (2020). *Special publication 800-207: Zero trust architecture*. <https://nvlpubs.nist.gov/nistpubs/specialpublications/NIST.SP.800-207.pdf>
- The Economist Intelligence Unit. (2021). *Safe Cities Index: 2021 New expectations demand a new coherence*. <https://impact.economist.com/projects/safe-cities/safe-cities-2021-whitepaper/>
- Tominc, B. (2015). Urbani varnostni manager. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih: Zbornik prispevkov Prve nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih* (str. 100–106). Fakulteta za varnostne vede.
- UN-Habitat. (2020). *UN system-wide guidelines on safer cities and human settlements*.
<https://unhabitat.org/united-nations-system-wide-guidelines-on-safer-cities-and-human-settlements>
- UN-Habitat. (n. d.). *International guidelines on people-centred smart cities*.
<https://unhabitat.org/international-guidelines-on-people-centred-smart-cities>
- World Health Organization (WHO). (2020). *Risk Communication and Community Engagement (RCCE) action plan guidance: COVID-19 preparedness & response*.
[https://www.who.int/publications/i/item/risk-communication-and-community-engagement-\(rcce\)-action-plan-guidance](https://www.who.int/publications/i/item/risk-communication-and-community-engagement-(rcce)-action-plan-guidance).

